

Тож вітаємо доктора Яцека Пйотра Яцковського з виходом монографії, яка стала важливим внеском у вивчення історії фонографування і фільмування зразків фольклору у Європі, та з нетерпінням чекаємо на продовження наукового курсу в історію документування традиційної культури.

Ірина ДОВГАЛЮК

кандидат мистецтвознавства,

доцент Кафедри української фольклористики імені Філарета Колесси

Львівського національного університету імені Івана Франка

ПОВЕРНЕННЯ ІЗ ЗАБУТТЯ

Нижанківський Остап. Народні пісні: збірка 1891 року / Відчитання рукопису Вікторії Ярмоли; редакція, покажчики та примітки Богдана Луканюка. – Львів, 2016. – XII + 100 с. з нот.

Серед низки видавничих новинок 2016 року, які особливо потішили всіх, хто цікавиться українською народною музичною культурою, стала публікація рукописного збірника народних пісень з мелодіями видатного композитора, диригента, фольклориста, громадського та музичного діяча Остапа Нижанківського (1863–1919). Збірник “Пісні народні, зібрав і під ноти зложив О. Нижанковський”, укладений 1891 року, впродовж десятиліть знаходився у бібліотеці Львівської державної консерваторії (нині – Львівської національної музичної академії) імені Миколи Лисенка, а згодом разом з іншими документами був переданий на зберігання до рукописного відділу Львівської національної наукової бібліотеки імені Василя Стефаника, де міститься й сьогодні¹.

Фольклорний збірник Остапа Нижанківського побачив світ завдяки дослідницькій праці колективу вчених Кафедри музичної фольклористики та Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнології Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка під керівництвом ініціатора проекту – професора Богдана Луканюка.

Зважаючи на загалом трагічну долю творчої спадщини О. Нижанківського, публікація збірника, який, порошачись на архівних полицях, фактично був мало знаний не те що звичайним любителям народної музики, а й фаховій етномузикознавчій спільноті, стала надважливим поступом у поверненні науковій спільноті бодай дешицці з доробку галицького сподвижника, а водночас і віддані йому заслуженої шани.

Логічним підходом, який прийняли львівські дослідники при опрацюванні та підготовці до видання рукопису О. Нижанківського, стало максимально точне від-

¹ Пісні народні, зібрав і під ноти зложив О. Нижанковський. Львів, 1891 // Відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені Василя Стефаника. – Фонд. 163 (Бібліотека Львівської консерваторії). – Од. зб. 92/8. – Папка. 36. – 78 арк.

творення автографа. Це стосується як змісту збірки, її мовної та нотної орфографії, так і оформлення видання: упорядники зберегли формат оригіналу і навіть відтворили обкладинку, намальовану О. Нижанківським. Належить відзначити блискуче проведену дослідницьку працю з відчитання рукопису доцента Вікторії Ярмоли. Варта похвали її добросовісність у роботі, педантична увага до найменших деталей при дослідженні автографа. У публікації докладно відтворено не лише народномузичний матеріал, а й коментарі, примітки, пояснення, позначки, залишені галицьким мистцем.

Остап Нижанківський, укладаючи рукопис для своїх, головню композиторських потреб, трактував його насамперед як підручний збірник, який мав достачати йому “сировину” для майбутніх композицій, тож і вочевидь аж ніяк не сподівався, що через понад століття він буде опублікованим. Тому збереження деяких погрішностей у правописі, недописані мелодії, різні коментарі, писані явно для себе, не лише не применшують значення видання, а навпаки – дають нам відчуття присутності на композиторській “кухні” мистця.

Попри власне композиторський інтерес О. Нижанківського до музичного фольклору збірник став свідченням і його музично-етнографічних зацікавлень. Майже до кожного твору збирач подав паспортні дані: вказав від кого зафіксував, або хто передав мелодію, у якій місцевості було зроблено запис, жанрову належність вміщених творів. Інколи О. Нижанківський залишав і коментарі, які стосувалися як самих творів, так і їх виконавців.

Тож завдяки вдало продуманій концепції видання його ініціатори запропонували читачам не лише чергове (хоч і дуже знакове) зібрання народних мелодій, а й важливий документ з історії становлення галицької композиторської школи, а також і зародження на цих теренах фундаментальної етномузикології.

Відзначаючи непересічне значення власне самого збірника О. Нижанківського (с. 1–78), окрему увагу хочу звернути на науковий апарат видання: передмову та додатки, авторства проф. Богдана Луканюка. Вкотре Професор дав нам блискучий приклад того, як належить видавати фольклорні матеріали. Компактна та водночас вичерпна передовиця “Від редактора” (с. VIII–XIX) пропонує основну інформацію про історію появи рукопису та його значення, а також пояснює формат видання і його основні засади. Подані наприкінці передмови “Спеціальні знаки та скорочення в записах Остапа Нижанківського” (с. X), систематизовані у три блоки: загальні, музичні та словесні, спрощують читачам ознайомлення зі збірником.

Інформативністю та ґрунтовністю відзначаються і “Додатки” (с. 79–90), що складаються з “Показчиків”, “Ілюстрацій”, “Коментарів та приміток”, вказуючи величезну пошукову та аналітичну працю їх автора.

Зокрема “Показчики” допомагають легко віднайти найрізноманітнішу інформацію, яка стосується вміщених творів. У книзі подано:

- два словесні показчики: А) початкові слова; Б) ключові слова;
- два географічні показчики: А) аналітичний; Б) систематичний. Систематичний показчик своєю чергою містить: а) адміністративно-територіальний; б) історико-етнографічний та в) координатний показчики;
- мелотипологічний показчик;
- показчик інформантів, у якому проф. Б. Луканюк подав систематизовану ін-

формацію про інформантів О. Нижанківського: тут не лише упорядковані відомості, взяті із заміток збирача, а й подано здобуту професором інформацію про тих людей.

Особливою змістовністю вражають “Коментарі та примітки” до збірника, у яких проф. Б. Луканюк подав “пояснення та текстологічні зауваги” (с. IX) до вміщених творів. Акцентуючи увагу читачів на примітках самого О. Нижанківського стосовно жанрової належності творів, особливостей їх виконання тощо. Професор, за потреби, аргументовано їх відкориговує. Вказав проф. Б. Луканюк і на явні помилки у транскрипціях збирача. Коментуючи поданий О. Нижанківським народномузичний матеріал, учений провів паралелі із подібними публікаціями у збірниках інших фольклористів кінця XIX – XX століття.

Інформативно доповнюють збірник фото та ілюстрації, комп’ютерне опрацювання яких майстерно виконала доцент Ліна Добрянська. Безперечно, додає вагомості виданню і вдалий макет та гарна поліграфія.

Отож, приурочений, як зазначив проф. Богдан Луканюк, до 125-ліття свого датування, збірник став важливим кроком до пізнання творчої спадщини О. Нижанківського. Публікація фольклорного збірника та можливість ознайомитися з ним зацікавленої спільноти врешті допоможе спростувати не завжди точні його описи у музикознавчій літературі. Переконана, видання займе достойне місце в джерельній народномузичній літературі, яка представляє збирацьку спадщину наших славних попередників кінця XIX століття.

Ірина ДОВГАЛЮК

кандидат мистецтвознавства,

доцент Кафедри української фольклористики імені Філарета Колесси

Львівського національного університету імені Івана Франка

УТВЕРДЖЕННЯ ФОЛЬКЛОРИСТИЧНОГО АРХІВОЗНАВСТВА

Ірина Довгалюк. Фонографування народної музики в Україні: історія, методологія, тенденції: Монографія. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2016. – 650 с., іл.

У вересні 2016 року побачила світ монографія доцента Кафедри української фольклористики Львівського національного університету імені Івана Франка Ірини Довгалюк “Фонографування народної музики в Україні: історія, методологія, тенденції”¹. Ця книга стала успішним вивершенням понад п’ятнадцятилітньої скрупульозної науково-пошукової праці львівської дослідниці над проблематикою фонографічного документування музичного фольклору в Україні й отримала ціл-

¹ Довгалюк Ірина. Фонографування народної музики в Україні: історія, методологія, тенденції: Монографія. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2016. – 650 с. + іл. Надалі у покликаннях на цю працю вказуватиму у клямрах сторінку книги.